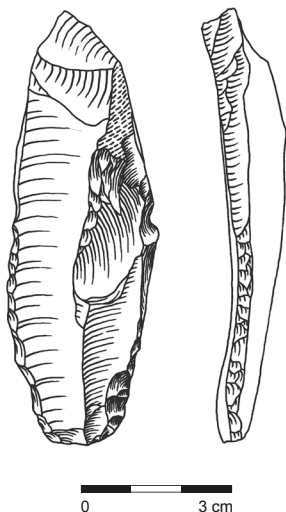

pískovně při západním okraji lokality. V nadloží šterků, které vystupují spíše ve východní části svahu s mírně nižší nadmořskou výškou, jsou uloženy sprašové hlíny.

Střední klínové rydlo je vyrobeno na distální části velké čepele z jemného pazourku. Šedobílá patina pokrývá stejnoměrně obě strany, nepravidelně proužky na obou plochách, zřejmě organického původu, jsou patinovány silněji do běla. Suportem je čepel s několika sériemi stejnosměrných dorsálních negativů, jejíž hřbet byl snížen dodatečnou reparací. Nejde tedy o čepel vodičí. Původně čepel nesla oboustrannou retuš, zachovanou nyní pouze v dolní polovině. Výše byla odstraněna rydlými údery, zleva minimálně třemi, zprava asi dvěma. Dochovaly se ovšem jen stopy těch rydlých úderů, které nedosáhly distálních konců negativů po úderech starších. Poslední jsou dva krátké negativy na levé straně rydla.

Nástroj jeví vyspěle mladopaleolitický ráz a spadá pravděpodobně do některé z jeho mladších fází. Jiné patinované artefakty ze silicitu se na lokalitě nevyskytly.

Obr. 2. Brno-Holásky. Klínové rydlo. Kresba T. Janků.

Fig. 2. Brno-Holásky. Dihedral burin. Drawing by T. Janků.

Literatura

- Bílá, M. 1974: Štípaná, broušená a „ostatní“ kamenná industrie z neolitického sídliště „U Holásek“. Rkp. diplomové práce. Univerzita J. E. Purkyně v Brně. Přírodovědecká fakulta. Katedra mineralogie a petrografie. Uloženo: Ústřední knihovna Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity.
- Trnová, K., Gadas, P., Bartík, J., Buriánek, D., Přichystal, A., Slavíček, K. 2024: Metabasite Artefacts from the Neolithic Settlement at Brno-Holásky/Tuřany Compared to the Potential Source Rocks within the Želešice Metabasite Body Based on Petrography and Mineralogy. *Interdisciplinaria Archaeologica. Natural Sciences in Archaeology* XV(1), 77–92.

Summary

A medium-sized dihedral burin on a flint blade (Fig. 2) was found at the settlement site in the cadastral area of Holásky (Brno-City District), where a substantial assemblage of unpatinated chipped stone industry, along with evidence for the workshop production of polished tools, was also recovered.

Petr Gadas, Martin Oliva

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)

„Brněnská podkova“.

Magdalénien. Ojedinělý artefakt. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropolos.

Lokalizace: WGS-84: 49.2342881N, 16.7233667E

V létě 2018 našel autor zprávy na hranici katastru Brna-Líšeň na žluté turistické cestě pod hradiskem Chochola, cca 50 m západně od známého paleontologického naleziště trilobitů ve výchozu březinských břidlic, reziduum čepelkového jádra z kvalitního částečně patinovaného silicitu. Artefakt, který pravděpodobně souvisí s magdalenienským osídlením nedalekých jeskyní, byl vyplaven po bouři a jen částečně vyčníval nad povrch pěšiny ve svahu.

Literatura

Neuveveno.

Summary

In the summer of 2018, a residual blade core made of high-quality, partially patinated silicite was discovered on the yellow hiking trail below the Chochola hillfort, near the boundary of the Líšeň cadastral area (Brno-City District).

Petr Šmácho

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)

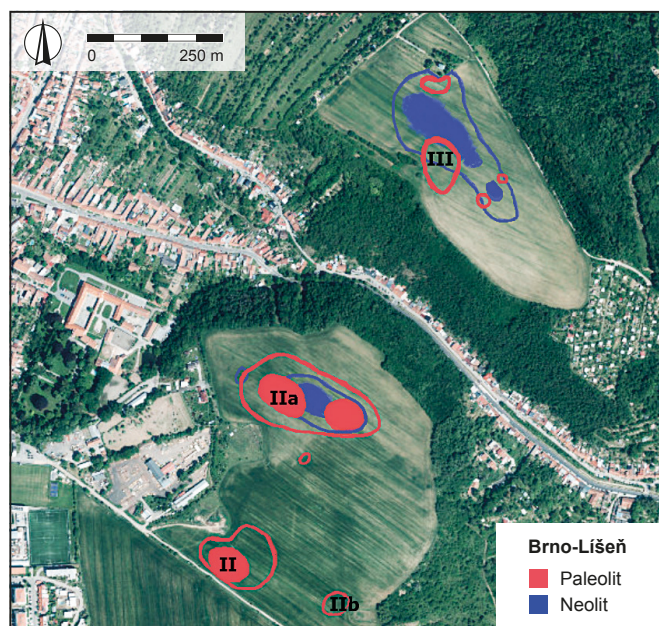
„Kostelíček“; Brno-Líšeň III.

Střední paleolit. Magdalénien. Ojedinělé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropolos.

Lokalizace: WGS-84: 49.2083003N, 16.7055300E

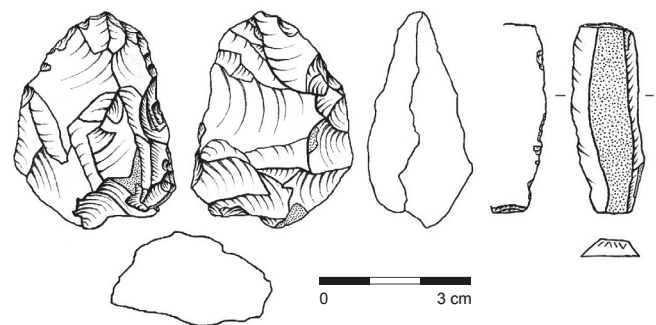
Archeologická lokalita na nápadném návrší v Líšni v trati „Kostelíček“ byla známa již před sto lety J. Kniesovi. V polovině třicátých let 20. století zde sbíral štípanou industrii J. Lavický, který ve svém archeologickém deníku (Lavický 1935–1943) uvádí, že zde na ploše 50 × 20 m na vrstevnici 330 m n. m. (podle Topografické sekce 3. vojenského mapování 1 : 25000) převládá neolit. Jeho deník obsahuje i protokol ze dne 19. 12. 1936, z něhož vyplývá, že z této lokality předal 40 kusů nalezených artefaktů do Oddělení moravského pravěku Zemského muzea v Brně. Od roku 1936 a ve čtyřicátých letech zde sbírali V. Gebauer, E. Furthner a K. Valoch, který z této polohy souhrnně eviduje čtyři retušované paleolitické nástroje (malý bifas, zlomek listovitěho hrotu, škrabadlo, dvojité jádrovitý hoblík) a k nim průvodní debitaž.

V průběhu cca deseti sběrů autor zprávy na lokalitě zaznamenal čtyři drobné koncentrace paleolitické štípané industrie a náleзовou situaci se pokusil zachytit zákresem do ortofotomapy (obr. 3). Nejvýchodnější z nich se nachází na temenu kopce v polní trati „Kostelíček“ a další nedaleko jižním směrem, v místě, kde se nad zásypem pro bažanty láme svah jiho-jihozápadním směrem. Tyto dvě polohy byly sice co do počtu nalezených kusů paleolitické štípané industrie nejbohatší, avšak jednalo se jen o úštěp a drobný výrobní odpad a ani jeden formální nástroj. Podle K. Valocha (1950) se paleolitická industrie nacházela ponejvíce na rozhraní dnes již zrušeného velkého třešňového sadu a pole. Toto zpřesňuje M. Oliva (Oliva 1985), který uvádí, že tomu tak mělo být v nadmořské výšce 335 m

Obr. 3. Brno-Líšeň. Nálezové klastry Brno-Líšeň II a III. Autor P. Šmacho.

Fig. 3. Brno-Líšeň. Find clusters of Brno-Líšeň II and III. Author P. Šmacho.

Obr. 4. Brno-Líšeň. Bifaciální artefakt a opotřebovaná čepel. Kresba P. Šmacho.

Fig. 4. Brno-Líšeň. Bifacial artefact and blade with use-wear traces. Drawing by P. Šmacho.

jihozápadně od kostelíčka, nezmiňuje však odtud ani jediný formální nástroj. Mám však za to, že v uvedené publikované zprávě se jedná o chybu ve velkém písmenu a správně se mělo jednat o „Kostelíček“ jako označení pro polní trať, a nikoli kostelíček jako označení pro kapli Panny Marie Pomocné neboť místo jihozápadně od kaple podle historického leteckého snímkování z roku 1947 neodpovídá Valochově popisu, a navíc později zde povrchový sběr nebyl ani dost dobře možný, protože se prostor nachází v oplocené zahradě a při revizním sběru se mi jevil jako nálezově sterilní. Pokud ovšem Olivou uváděná nadmořská výška se nachází na jihozápadním svahu polní trati (tj. jihovýchodně od kaple), pak to přesně odpovídá prostřední koncentraci mých povrchových nálezů na souřadnicích 49.2083003N, 16.7055300E. Z posledních dvou sběrů odtud pochází bifaciální artefakt z místy až korozivně patinovaného spongolitu, datací příslušející nejspíš na závěr středního paleolitu, a opotřebovaná čepel ze slabě patinovaného silicitu krakovsko-čenstochovské jury, která pochází nejspíše z magdalenieny (obr. 4). Za určení suroviny čepele děkuji A. Přichystalovi. V tomto místě bylo autorem zprávy v minulosti vyzvednuto čepelové jádro se složitými opravami, publikované již M. Olivou (Oliva 2020). Ve stejném článku publikované vyklenuté drásadlo však leželo v západní

koncentraci nálezů, asi 10 m od okraje pole na souřadnici 49.2094619N, 16.7053906E pod vrcholem kóty 346 m n. m. (na některých mapách chybně uváděnou jako 363,5 m n. m., tato chyba výškopisu byla posledně převzata i M. Olivou).

Poměrně hojnou nepatinovanou neolitickou štípanou industrií lze na „Kostelíčku“ sbírat po celém hřebetu, přičemž její největší výskyt a zároveň nejvýraznější kusy byly autorem zprávy nalezeny na jižním svahu v asi 100 m dlouhém a 50 m širokém pásu přibližně kopírujícím vrstevnici 340 m n. m. jiho-jihovýchodně od kaple.

Literatura

Lavický, J. 1935–1943: *Steinzeit* [deník]. Rkp. Uloženo: archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum, č. AD/28.

Oliva, M. 1985: Příspěvek k lokalizaci paleolitických nálezů v okolí Brna-Líšeň (okr. Brno-město, Brno-venkov).

Přehled výzkumů 1985, 19–21, obr. 12–13.

Oliva, M. 2020: Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město).

Přehled výzkumů 61(1), 128.

Valoch, K. 1950: Sídliště diluviálního člověka na půdě Velkého Brna.

Příroda 43, 22–26, 56–57.

Summary

At the historically multi-period site Líšeň III in the ‘Kostelíček’ field (Líšeň cadastral area, Brno-City District), a bifacial artefact made of heavily patinated spongolite, a worn blade of lightly patinated silicite from the Kraków–Częstochowa Jurassic flint, and accompanying Paleolithic debitage (Fig. 3, 4) were recovered during a surface survey. In addition to the Paleolithic artefacts, a relatively abundant assemblage of the Neolithic chipped stone industry, comprising approximately one hundred pieces, was also found at the site.

Petr Šmacho

Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)

„Na Slatinsku“; Stránská skála III.

Bohunicien. Sídliště. Sonda. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1858925N, 16.6838131E

Stránská skála III představuje důležitou polykulturní lokalitu, která byla zkoumána v letech 1981–1982 (např. Svoboda 1987; Svoboda, Šmíd 1996; Svoboda, Bar-Yosef, eds. 2003). Výzkum byl tehdy iniciován výkopem pro vodovod, který prořízl rozsáhlý eneolitický zahloubený objekt. Po vybrání výplně eneolitického objektu pokračovali K. Valoch a posléze i J. Svoboda (Svoboda, Bar-Yosef, eds., 2003) výzkumem intaktních sedimentů, a to na jeho bázi v několika segmentech vymezených ponechanými profily. Objeveno a částečně prozkoumáno bylo sídliště bohunicienu. Tento výzkum probíhal v časové tísní, a nebylo tak možno odhalit kompletní plochu paleolitického sídliště (ústní sdělení J. Svobody). V roce 2024 jsme se rozhodli odebrat vzorky pro přírodovědné analýzy. Jako nejvhodnější místo jsme vybrali profil mezi sektory 4 (ve starší literatuře označeno mylně jako 5) a 7. Hustota nálezů v tomto prostoru byla vysoká a v profilu měla být ponechána část ohniště H1/1982, které poskytlo vzorek uhlíků na radiokarbonové datování. Vzorek byl tehdy datován konvenčně v laboratoři v Groningen a obdržené datum mělo hodnotu 38,500 +1,400 –1,200 BP (číslo vzorku: GrN12298; Svoboda 1987).